

4. Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 256 с.

5. Саковський А. А., Климчук М. П. Особливості документування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та їх аналогів. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (18). С. 49–59.

Нагайник Тарас Григорович,

старший викладач кафедри
криміналістики навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БАЗ ДЛЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПОМЕРЛИХ

У правовій практиці правоохоронних органів виникають ситуації (наприклад, проведення слідчо-розшукових дій), пов'язані з розшуком та встановленням осіб, які причетні до тих чи інших подій. Окремі труднощі виникають при ситуаціях, пов'язаних із виявленням трупів: зокрема, питання про встановлення особи померлого та пошуку його родичів, оскільки нерідко при померлому відсутні будь-які документи, що засвідчують його особу.

З 24 лютого 2024 року після повномасштабного вторгнення росії в Україну проблема ідентифікації невстановлених осіб (зокрема, трупів) набула особливої актуальності. Так, з початку російського вторгнення кількість безвісно зниклих зросла в чотири рази. За словами заступника Голови Національної поліції начальника кримінальної поліції Андрія Небитова, станом на 24 лютого 2022 року зниклими безвісти вважалися 12 292 особи; на березень 2024 року у розшуку залишаються 50 150 осіб [1]. Разом із тим, на 30 березня 2024 року Національна поліція розшукала понад 14 тисяч зниклих безвісти осіб, з яких близько 7 тисяч – військовослужбовці. На сайті Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України зазначено: в Україні понад 1700 дітей вважаються зниклими безвісти через війну [2].

Одним з основних пріоритетів МВС, пов'язаних із реалізацією принципів відкритості й прозорості, є інформатизація діяльності міністерства та відомств, а саме: підвищення ефективності роботи і взаємодії через максимальне

використання інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації завдань. У цій діяльності МВС спирається на Постанову Кабінету Міністрів № 1024 «Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів», де визначено порядок формування та використання єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, її структуру, загальні засади та функціонування.

Так, у пункті 12 постанови зазначено: «Функціональними підсистемами єдиної інформаційної системи МВС є:

1. національна система біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства;

2. інформаційний портал Національної поліції України;

3. Єдиний державний реєстр транспортних засобів;

4. Реєстр адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху;

5. система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі;

6. інтегрована міжвідомча інформаційно-комунікаційна система щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон;

7. інформаційно-комунікаційна система прикордонного контролю «Гарт-1»;

8. інформаційно-комунікаційна система 112;

9. Електронний реєстр геномної інформації людини;

10. Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

11. Єдиний реєстр зброї;

12. Система управління силами та засобами цивільного захисту;

13. інші системи, реєстри та бази (банки) даних, створені суб'єктами єдиної інформаційної системи МВС в межах реалізації владних повноважень» [3].

Під час судово-медичної експертизи трупів невстановлених осіб, відповідно до наказу № 6 МОЗ України від 17.01.1995 року «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України» у п. 2.2.23 зазначені особливості дослідження трупів і забір матеріалу на лабораторні дослідження при експертизі трупів невстановлених осіб:

- проводиться фотографування всього трупа, а також його обличчя в трьох проекціях - фас, лівий і правий профіль;
- проводиться відбір зразків (волосся з голови і кров) в обсязі і з дотриманням умов, поданих в п.2.2.14.;
- обсяг розтину і лабораторних досліджень викладені у відповідних пунктах цих Правил залежно від виду смерті.

При експертизі гнилісно-змінених, муміфікованих, розчленованих і скелетованих трупів невідомих осіб для визначення групо-специфічних антигенів на судово-імунологічне дослідження надсилаються волосся, нігті, зуби (великі корінні або інші), кісткова і м'язова тканини.

Кісткові залишки неопізнаних скелетованих або обгорілих трупів надсилаються на судово-медично-криміналістичне дослідження для визначення виду, віку, статі, зросту та ідентифікації особи [4].

Пред'явлення для впізнання – це слідча (розшукова) дія, яка полягає у демонстрації потерпілому, свідку або підозрюваному в передбаченому законом порядку об'єкта, який, за версією суб'єкта розслідування, особа спостерігала раніше та зберегла у пам'яті його образ, з метою встановлення його тотожності.

Пред'явлення для впізнання можна класифікувати за декількома критеріями. Так, залежно від процесуального порядку проведення, законодавець виділяє:

- пред'явлення особи для впізнання (ст. 228 КПК України);
- пред'явлення речей для впізнання (ст. 229 КПК України);
- пред'явлення трупа для впізнання (ст. 230 КПК України);
- проведення впізнання осіб чи речей у режимі відео конференції (ч. 4 ст. 232 КПК України) [5].

У недалекому минулому ще діяли паперові аналоги ідентифікації особи та трупа. Тоді відбувалося дублювання збору інформації: одна база в системі МВС, а інша в судово-медичних експертах. Але остаточне рішення приймалося правоохоронними органами. Створювалося багато перешкод та дублювання: фото, заповнення бланків, повідомлень, пояснень тощо; для обробки даних теж потрібно було багато часу.

Створення єдиного інформаційного простору системи МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких

спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ шляхом логічного об'єднання їх електронних інформаційних ресурсів, оптимізація процесів спільного використання технічних та програмних ресурсів призводить до позитивних результатів під час розслідування кримінальних проступків, а також допомагає виявленню та становленню знаходження і як злочинців, а також людей, які знаходяться в розшуку по тим чи іншим причинам.

Список використаних джерел

1. Сайт Міністерства внутрішніх справ. URL: <https://mvs.gov.ua/news/za-period-povnomasstabnoyi-viini-naspolicii-a-rozsukala-ponad-14-tisiac-zniklix-bezvisti-osib>
2. Сайт Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://minre.gov.ua/2024/10/31/v-ukrayini-ponad-1700-ditej-vvazhayutsya-znyklymy-bezvisty-cherez-vijnu/>
3. Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів. Постанова Кабінета Міністрів від 14 листоп. 2018 р. № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-p#Text>
4. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України. Наказ № 6 МОЗ України, від 17.01.1995 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0257-95#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Несен Ольга Олександрівна,

завідувач кафедри криміналістики
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат медичних
наук, доцент

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Повномасштабна війна в Україні має і у подальшому матиме критичні наслідки для психічного здоров'я українців. Війна дуже серйозне випробування для нашої психіки. І це актуально як для військових, так і для цивільних людей, які стикаються з її проявами майже кожного дня. Причому в зоні ризику не тільки ті, хто живе близько біля фронту чи в окупації,